

یک ایده: طرح دستیار معلم

بحثی درباره‌ی لزوم اجرای طرح دستیار معلم در مدارس ایران

اکرم قریشی

آموزگار دبستان ابوذر غفاری، منطقه‌ی ۱۴ تهران

اشاره

اجرای طرح دستیار معلم در مراکز آموزشی و به ویژه دوره‌ی ابتدایی، یکی از تجربه‌های مفید کشورهای پیشرفته است. این طرح تاکنون در آموزش و پرورش ایران چندان مورد توجه قرار نگرفته است. به غیر از معدودی از مدارس غیردولتی که توان به کارگیری دستیار معلم را دارند، مدارس دولتی از اجرای این طرح، فاصله‌ی زیادی دارند. مقاله‌ای که خواهید خواند، در واقع نوعی طرح موضوع به حساب می‌آید و نویسنده‌ی آن، ضمن بیان ضرورت‌های استفاده از دستیار معلم به تجربه‌های کشورهای پیشرفته در این باره اشاره کرده است. رشد آموزش ابتدایی آمادگی دارد و دیدگاه‌های مخالف و موافق با این ایده را منتشر کند

۳. ارتقای کیفیت برنامه‌های آموزشی.

تجربه‌ی انگلستان

در انگلستان، دستیار معلم کسی است که معلم را در انجام وظایف و پیشبرد جریان آموزش همراهی می‌کند. این همراهی به محیط کلاس محدود نمی‌شود. دستیار معلم، در برنامه‌هایی چون: بازدید از اماکن، ملاقات با والدین و کودک به آن‌ها برای رفع ضعف‌های فرزندان، حضور می‌یابد. مواردی از نقش دستیار معلم عبارت‌اند از:

- شناسایی نقاط قوت و ضعف دانش‌آموزان و اطلاع آن‌ها به معلم؛
- کمک به معلم در برنامه‌های جبرانی برای دانش‌آموزان و ارتباط مستقیم با والدین در صورت تشخیص معلم؛
- نظارت بر امور آموزش کلاس و هم‌فکری و مشورت با معلم برای ارتقای کیفیت برنامه‌های آموزشی؛
- هم‌بازی شدن با دانش‌آموزان در بازی‌های آموزشی و ایجاد انگیزه برای آن‌هایی که مشکلاتی دارند؛
- کمک به معلم در اجرا و هماهنگی برنامه‌های آموزشی و جاری؛
- همراهی با دانش‌آموزان در انجام فعالیت‌های آزمایشگاهی و عملی و هم‌چنین انجام تکالیف؛

براساس یک پژوهش، بیش از ۹۷ درصد دستیاران معلم دوره‌ی ابتدایی در انگلستان، خانم هستند. این موضوع نشان‌دهنده علاقه‌ی زنان به مشارکت در مسائل تربیتی است. ۴۱ درصد از این دستیار معلم‌ها، در سنین بین ۲۰ تا ۳۵ سال و بقیه بین ۳۵ تا ۴۸ سال قرار دارند. این وضعیت سنی، در مدارس متوسطه حالت عکس دارد، چرا که انتظار می‌رود معلم‌های این دوره، از تجربه‌ی بیش‌تری برخوردار باشند.

تجربه‌ی آمریکا

دستیار و معلم در امور آموزشی و دفتری با معلم همکاری می‌کند تا

ضرورت‌ها

در مورد ضرورت‌های طرح دستیار معلم^۱ دو رویکرد کلی وجود دارد: اول: در این رویکرد، به جنبه‌های آموزشی موضوع و انتقال تجربه‌ی معلمان کارآموده به دستیاران توجه می‌شود. اگر معلمی به عنوان حرفه در نظر گرفته شود، آنگاه رابطه‌ی بین معلم و دستیار به مثابه رابطه‌ی بین استاد و شاگرد خواهد بود. دستیار، کارآموزی است که دوره‌هایی را نزد معلم می‌گذراند تا با کسب شایستگی‌های لازم، خود به سطح معلم مستقل برسد.

دوم: اجرای طرح دستیار معلم به ارتقای سطح کیفی آموزش منجر می‌شود. اگرچه ممکن است نتایج آن در کشورهای متفاوت یکسان نباشد، با این همه، نتایج زیر از اجرای طرح انتظار می‌رود:

۱. توجه بیش‌تر به یادگیری دانش‌آموزان، به خصوص آن‌هایی که در جنبه‌های شناختی و عاطفی مشکلاتی دارند؛
۲. جلوگیری از اتلاف وقت و هزینه و افزایش بهره‌وری در آموزش و پرورش؛

دفتر انتشارات کمک آموزشی

با مجله‌های رشد آشنا شوید

مجله‌های رشد توسط دفتر انتشارات کمک آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش تهیه و منتشر می‌شوند:

مجله‌های دانش‌آموزی

(به صورت ماهنامه و ۸ شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

۱- **بزرگ** (برای دانش‌آموزان آمادگی و پایه‌ی اول دوره‌ی دبستان)

۲- **خاتون** (برای دانش‌آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره‌ی دبستان)

۳- **پانزده** (برای دانش‌آموزان پایه‌های چهارم و پنجم دوره‌ی دبستان)

۴- **نوجوان** (برای دانش‌آموزان دوره‌ی راهنمایی تحصیلی)

(برای دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه‌ی پیش‌دانشگاهی)

مجله‌های بزرگسال عمومی

(به صورت ماهنامه و ۸ شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

♦ رشد آموزش ابتدایی ♦ رشد آموزش راهنمایی تحصیلی ♦ رشد تکنولوژی

آموزشی ♦ رشد مدرسه فردا ♦ رشد مدیریت مدرسه ♦ رشد معلم

مجله‌های بزرگسال اختصاصی

(به صورت فصلنامه و ۴ شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شوند):

♦ رشد برهان راهنمایی (مجله ریاضی برای دانش‌آموزان دوره‌ی راهنمایی تحصیلی) ♦ رشد برهان متوسطه (مجله ریاضی برای دانش‌آموزان دوره‌ی متوسطه) ♦ رشد آموزش قرآن ♦ رشد آموزش معارف اسلامی ♦ رشد آموزش زبان و ادب فارسی ♦ رشد آموزش هنر ♦ رشد مشاور مدرسه ♦ رشد آموزش تربیت‌بدنی ♦ رشد آموزش علوم اجتماعی ♦ رشد آموزش تاریخ ♦ رشد آموزش جغرافیا ♦ رشد آموزش زبان ♦ رشد آموزش ریاضی ♦ رشد آموزش فیزیک ♦ رشد آموزش شیمی ♦ رشد آموزش زیست‌شناسی ♦ رشد آموزش زمین‌شناسی ♦ رشد آموزش فنی‌وحرفه‌ای ♦ رشد آموزش پیش‌دبستانی

مجله‌های رشد عمومی و اختصاصی برای آموزگاران، معلمان، مدیران و کارکنان اجرایی مدارس، دانشجویان مراکز تربیت‌معلم و رشته‌های دبیری دانشگاه‌ها و کارشناسان تعلیم و تربیت تهیه و منتشر می‌شوند.

♦ نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۶، دفتر انتشارات کمک آموزشی.

♦ تلفن و نمابر: ۸۸۳۰۱۴۷۸ - ۰۲۱

او زمان بیش‌تری برای برنامه‌ریزی و آموزش داشته باشد. این همکاری شامل اموری است، مانند: ثبت نمره‌ها، آماده‌کردن تجهیزات و وسایل کار با دانش‌آموزان، تصحیح اوراق، ثبت و نگهداری گزارش‌ها و کنترل تکالیف. به طور معمول، یک یا دو دستیار برای توجه فرد به دانش‌آموزان با هدایت معلم و به همراه او فعالیت می‌کنند.

۴۰ درصد از دستیاران معلم به صورت نیمه‌وقت ۱۶ درصد آن‌ها کم‌تر از ۴۰ ساعت در هفته کار می‌کنند. بیش‌تر آن‌ها در دوره‌های ابتدایی و متوسطه مشغول به کارند و تعدادی هم در پیش‌دبستانی، مراکز نگهداری کودک و مراکز ارتباطی و مذهبی اشتغال دارند. در سال ۲۰۰۴، حدود ۱/۳ میلیون نفر دستیار معلم در انگلستان وجود داشته است.

شرایط کار به عنوان دستیار معلم برحسب منطقه و ناحیه متفاوت است. از نظر مدرک تحصیلی، شرایط از دیپلم تا بهره‌مندی از یک مجموعه آموزش‌های دانشگاهی متغیر است. البته کارفرمایان متقاضیان آموزش دیده را ترجیح می‌دهند. پیشرفت شغلی دستیاران معلم، با افزایش تجربه یا تحصیلات صورت می‌گیرد. برخی از مدارس شرایطی را فراهم می‌کنند که این افراد بتوانند با گرفتن مدرک لیسانس به عنوان معلم ادامه کار دهند.

چشم‌انداز آینده نشان می‌دهد، با اهمیت یافتن کیفیت آموزش، تقاضا برای به کارگیری دستیار معلم افزایش خواهد یافت. علاوه بر آن، افزایش برنامه‌های بعد از مدرسه و به خصوص برنامه‌های تابستانی، فرصت‌های شغلی جدیدی برای دستیاران معلم فراهم خواهد کرد.

ما هم می‌توانیم

اجرای طرح دستیار معلم در نظام آموزشی ایران، می‌تواند گاهی مؤثر و مطمئن به منظور پیشرفت تربیتی و فرهنگی باشد. اگر ضرورت‌های این طرح به درستی درک شود، هیچ‌گونه تأخیری در اجرای آن جایز شمرده نخواهد شد.

مهم‌ترین مانع اجرایی این طرح، فقدان بودجه است. پیشنهاد می‌شود تا زمان تصویب طرح و تخصیص بودجه، دستیاران معلم از دانشجویان دانشگاه‌های علوم تربیتی و تربیت معلم و هم‌چنین والدین دانش‌آموزان، البته با رعایت ضوابط آموزشی و اداری، انتخاب و به کار گرفته شوند.

پی‌نوشت

1. Teacher's Assistant

منابع

1. Tyler, R. (2004). 'A Toolkit for the Effective Teaching Assistant', P.P.11-13 London: Paul Chapman Publishishn
2. Department for Education and Skills (2002). 'Consultation on Developing the Role of School Support Staff'. London: DF Es
3. www.bls.gov Bureau of Labor Statistics U.S Department of Labor, 'Occupational Outlook Handbook', 2006-2007 Edition